

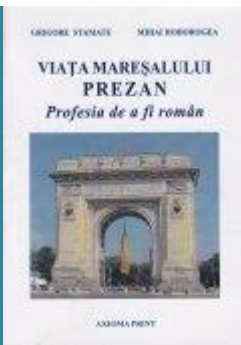

AVRAM IANCU - 200!

O „bornă” din Stejar, o viață la HOTAR - general-locotent rtr. Dr. Grigore STAMATE

Col. Dr. Constantin Moșincat

Viata Maresalului Prezan Profesia de a fi roman

Personalitatea si personalitatile Gruului

Stejarul tinereții mele

Maresalul Prezan Artisan al Marii Uniri

Prin secolul trecut, când scotoceam prin arhive că să întregesc evantaiul acțiunilor bravilor gorjeni ai Diviziei 11 Infanterie, am întâlnit un oltean, mic la stat, negricios la față, extrem de jovial și foarte ambițios, pe care inimosul Ionel Burlacu (custode la sala de lectură) mi l-a prezentat: general Constantin Ispas. La o venerabilă vârstă, când unii își plimbă strănepoții, dumnealui căuta *Cavalerii Ordinului „Mihai Viteazul”* din Gorj. I-am oferit cu drag *Cronică de marș* (1996) în care i-am „înghesuit” cât am putut pe gorjenii Diviziei 11, apoi ne-am regăsit la Oradea, în 2006, la 90 de ani de la înființarea acestei Mari Unități, plecată *Din poarta sărutului cu dragoste de țară* (monografie apărută în 1996), pe frontul întregirii. Menționez că 3 unități: Regimentul 18 „Gorj”, 1 Artilerie Munte și 2 Dorobanți „Vâlcea”, și 13 ofițeri *cavaleri* au dobândit în războiul întregirii Ordinul, iar 18 în campania antibolșevică și 26 în campania antihitleristă, Eroii care dau farmec și aură strălucitoare, sărbătoritului nostru, dintre care amintesc: general Ion Dragalina, Ion Dejoianu, Mihail Trușculescu, Nicolae Pătrășcoiu, Constantin Scărișoreanu; Edgar Rădulescu, Nicolae Pălăngeanu, Alexandru Saidac. Olimpiu Stavrat; Constantin Bădescu, Avram Zenovie, iar pe drapelul regimentelor au fost atârinate Ordinul „Steaua României” și „Coroana României” – *pentru eroism și spirit de sacrificiu*. Enumerația continuă cu nemuritoarea poveste a cercetașei-voluntar Ecaterina Teodoroiu, *Eroina de la Jiu*, căzută pe Dealul Zăbrăuților, pe 22 august 1917.

Am avut mereu admirație pentru omul de la hotarul țării, fiind impresionat de viața aspră și grea, departe de lumea civilizată, povestită de colonelul Roiniță, grănicer la Stamora Moravița, bărbatul mătușii Valeria, verișoară primară de-a tatii. Apoi i-am stimat pe colegii care au îmbrățișat hotarul: Romică Balaș, Nelu Cios, și Ionel Pește (colegi din LM) pentru destoinicia lor de veghetori la hotar. Am admirat statura și eleganța generalilor Nicolae Diaconu și Gheorghe Văduva. Ne-am apropiat și am rămas prieten cu Gheorghe Stancu, Vasile Anton, Aurel Stroie,

General-locotent (r) Grigore Stamate, Membru al Fundației Europene Titulescu

Barajul tinereții mele

Frontiera de stat a României

Eugen Moș, Teodor Repciuc, Gheorghe Nedelcu, Vasile Morar, Dr. Maria Bilan, Grațian Popovici, Gheorghe Bungău (ș.a.), grăniceri destoinici cărora le dau onor de ziua grănicerilor.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

Întâlnirea mea cu distinsul general-locotenent în retragere Grigore STAMATE (gorjan și el) s-a produs, în urmă cu circa 25 de ani, atunci când am studiat extraordinara sa lucrare **Frontiera de stat a României**. Era pe vremea documentării mele pentru teza de doctorat *Politica de apărare a Vestului României*, și în prelungirea celor 10 sesiuni științifice organizate la Oradea cu tema „*Frontiera de vest în istoria contemporană a României*” (finalizate cu 10 vol. *Pietre de hotar*). Noua filosofie a frontierei, și anume aceea a transformării ei dintr-o linie - foarte frecvent întărită, fortificată, păzită și, la nevoie, apărată - într-o suprafață dinamică și fluidă reprezintă o teză fructificată de la teorie la practică în lucrarea menționată. Apreciem valențele teoretice cu privire la trecut și cu actualizarea temei. Datele și informațiile, prezentate sintetic, sunt produsul analizei unui cunoscător ale menționatele aspecte frontaliere. Autorul clarifică noțiuni, comentează definiții și principii cu elemente de profunzime, raportate în timp și spațiu, pe bază de date și fapte concrete. Utile ne-au fost delimitările frontierei de vest dintre România și Ungaria, descrise cu precizie, așa cum au fost trasate în urma Tratatului de Pace de la Trianon (1920) și după Pacea de la Paris (1947).

Subscriem la opiniile lui Grigore Stamate, privitoare la delicata misiune ce revine, „specialiștilor mărunți și diplomaților de excepție”, mandataților să negocieze traseul frontierelor terestre, aeriene și maritime, în situații divergente. Fiecare aspect al frontierei este tratat ca „un dat istoric, teritorial concret”, actual și necesar, cu atribuții ale statului pentru exercitarea dreptului său suveran, deplin și exclusiv. Întemeindu-și demersul pe lucrarea elaborată de Romulus Seișeanu, care a fost primul român care a prezentat, într-o ținută științifică corespunzătoare, frontierele României, Grigore Stamate a reușit să aducă la zi principiul naționalităților, în relație cu principiile *Actului final al Conferinței de la Helsinki*. Fără a considera frontiera ajunsă la apus, odată cu integrarea în Uniunea Europeană, autorul nu recurge la o detaliere a unor evenimente istorice, probabil din dorința de a nu stârni reacție și polemică. Datorită acestui fapt, lucrarea conține multe aspecte tehnice, descrise în extensie cu precizie de expert. Lucrarea cercetătorului clarifică cel puțin două aspecte importante: rostul nostru între actualele frontiere și datoria morală față de opera de fortificare și menținere a granițelor. Chestiunea frontierei este pusă sub lupa definitorii în evoluție a legislației naționale și militare, a structurilor organizatorice, instrucției trupei și a pregătirii specifice a grănicerilor.

Așadar preocuparea comună a fost aceea care ne-a legat, prin fire invizibile, cu dragostea de neam și țară. Îi sunt de recunoscut în exprimare claritatea, rigoarea „bornelor” înșiruite în cărțile publicate, cu sau despre frontierele României, în care excelează eruditul jurist doctor, cel care consideră că *jus valachorum*, (egală în concepția sa cu moștenirea din strămoși), reprezintă o poruncă sacră scoborâtă pe fușteii timpului de la izvoare. Apoi, ne-am întâlnit și am început o frumoasă colaborare.

În scrisul său vom regăsi „eul” gorjanului cu bun simț și educație aleasă, deprinsă încă de pe rogojina din băutura de la talpa casei, lipită de sufletul său pe ulițele satului Stejarul, la diplomatul din saloanele negocierilor internaționale, sau/și la veghetorul asupra bornelor neamului românesc. El îl venerează pe generalul Prezan - Eroul național al Întregirii -, îl preamărește pe Titulescu - geniul nostru în diplomație -, pe Brâncuși îl Zeifică dintr-o profundă înțelegere și o meritată prețuire - descinzând în atelierul lui de creație de la Paris și în câmpul infinit al patrimoniului artei sale de la Târgu Jiu. Iubește arta modelajului portretistic al inegalabilului Petre Georgescu Dedy. În intimitatea scrisului Grigore Stamate transmite emoție, una specifică celor care se laudă cu *prazul* și sunt mândri de *rogojina* de la prag și *scoața* de pe peretetele unde atârnă sfintele icoane. Aceste detalii de specific local le înfășoară cu eleganță și delicatețe în jurul unor personaje reale și/sau imaginate pentru a masca modestia autorului, căci el nu este dintre aceia care fac un „capăt de țară” dintr-un fleac. Subiectele alese sunt temeinic documentate, într-o structură logică rânduite, fără de cusur justificate.

Opera sa științifică se echilibrează între stejarul din băutura casei și recunoștința față de semenii săi gorjeni, care la semnal de goarnă au sărit de strajă la hotare. El face parte din generația care va rămâne în „arhiva contingentelor” prin caracteristici simple, încărcate de sentimente mărețe: dăruirea față de țară și de poporul român, precum și cu acel înălțător spirit de jertfă, necondiționate de niciun interes, în „afara celui național” (*Am fost 27 -locotenenți ai armeei de elită*). Așa ajunge Grigore Stamate să se destăinuie și să împărtășească public, cum că cea mai mare dragoste o datorăm ȚĂRII! Aceleia în care destinul ne-a așezat. Frumoși, sănătoși, exuberanți, aveam ideal și aspirații, dorințe și, mai presus de orice, aveam „patriotismul în sânge”. În cazul nostru, dragostea față de patrie și față de popor o devansa pe cea care ar fi trebuit să fie atribuită cu prioritate „familiei și interesului personal”, era gândirea și simțământul tinerilor locotenenți de acum o jumătate de veac.

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

Tema principală a operei sale științifice, ori a romanelor editate, este una presărată sentimental, despre natura umană a personajelor și destinul acestora în societatea românească în care s-au afirmat. El înțelege rostul și menirea personajelor sale istorice în conturarea unor personajități de excepție, de la maistrul constructor de la baraj, la șantinele din Delta Dunării, unde oamenii relaționează istoric, social, cultural, spre a ajunge la pacea interioară. Dintre multe subiecte abordate, viața și activitatea mareșalului Prezan nu a lipsit de pe masa de studiu. O asemenea carte monumentală, *Mareșalul Prezan artizan al Marii Uniri*, se scrie nu „numai cu inima și nu se descrie doar în cuvinte”, oricât de alese ar fi!

În România timpului pe care-l trăim asistăm cu deosebit interes la „ierarhizarea reprezentanților generației care a participat la înfăptuirea Marii Uniri”, afirmă, cu just temei, alături de Mihai Hodorocea pentru a justifica de ce și-au ales cu atâta grijă „omul” pe care l-au încadrat în rând cu ostașii din tranșeele Marii Unirii, și l-au supus aceluiași constrângerii pe care le biruie numai ostașul, de care, ca și de Dumnezeu „ne aducem aminte doar în caz de primejdie”! După ce pericolul a trecut, pe Dumnezeu Îl uităm, iar pe soldat îl **abandonăm ca pe mantaua muiată de ploaie!** Cu rigorea amănuntelor bine chibzuite și această formidabilă lucrare merită să fie citită și subliniată cu cele trei culori din steag. Personajul mareșalului este lângă noi, în fiecare acțiune detaliată, în fiecare hotărâre a marelui strateg, care alături de soldatul țaran gorjan au luptat și au făcut România Mare. Incontestabilă concluzie!

Grigore Stamate, dăruiește personajelor sale caracter prin dialogul provocat cu ele. Câteodată, pe baza unei temeinice documentări, răspunde el întrebărilor, substituindu-și personajele. Această metodă o folosește pentru a justifica, probabil, și a demonstra, cât de greu le era unora să o facă, acolo în arestul securității, pentru că s-au opus „colectivizării” (adică ce trebuiau să facă când li s-a luat pământul?). Empatia, cu personajele plasate cu grijă în centru povestirilor sale, consider a fi o frumoasă caracteristică a srierilor epice ale lui Grigore Stamate. El nu face nici un secret din munca întinsă și încordată, grea și istovitoare, de pe șantierele patriei – de la Canal, la Transfăgărășan, Govora, Gura Văii sau Porțile de Fier – deoarece el vedea și întâlnea acolo oameni bravi, printre ei și gorjeni de mare ispravă, puși pe fapte mari, care au durat în stâncă baraje, croite pe planșete de intelectuali români dedicați muncii. Astfel el are darul de a conserva „memoria unui timp din viață, trăit la cea mai mare intensitate” de către personaje reale, sau imagine, ori chiar de către el! Nu-i așa, că după ce bați cu piciorul frontiera națională, - și Grigore Stamate a făcut-o, pe tot conturul său - ai altă viziune și cuprindere a înțelesului poruncii străbune de ce Țară trebuie predată întregă nepoților!

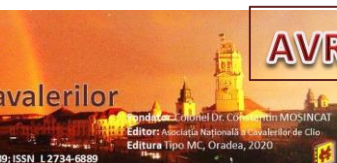
El este asemenea un stejar statornic al neamului care își cinstește înaintașii, contemporanii și își îndreaptă gândul spre urmașii tuturor aceluia care, pe o anumită treaptă a vieții i-au fost „colegi, prieteni și consăteni de nădejde”, cum o mărturisește, cu sinceritate, în volumele autobiografice.

Călător pe cărările Patriei, printre bornele de hotar, Grigore Stamate se întoarce în satul natal cu bucuria „piciului” (lăstar de stejar) spre a raporta sătenilor că și el a ajuns un „vârf” din *Stejarul*. Satul lui Grigore Stamate, **STEJARUL** este un tărâm gorjean încărcat de istorie nobiliară, în care OLTENII au purtat/poartă în cobilița fermecată, milenară, „Pământul și Cerul lor, cu tot ce au mai frumos, mai princiar, mai ospitalier, mai încântător și mai sfânt: DOINA și DORUL”! Între aceste două țesături ale sufletului divin s-a brodat UMORUL oltenesc, vesel sau trist, care revarsă peste ștergarul zâmbetului, surâsul inconfundabil al mândrei oltence nemuritoare. Lui i se potrivește poezia pe care i-o dedică *Cavalerul de Clio*, Gheorghe Constantin Nistoroiu (*Grigore Stamate – Stejarul tinereții mele*, Cetatea Cavalerilor din 27 decembrie 2021):

**„A mai rămas de vorbă cu păstorii,
Pe câmpul gol, stejarul solitar,
Bătrânii spun că poartă-n el istorii
Și că-i demult stăpân pe-acel hotar (...).”¹**

Și ce frumos se așterne opera Dr. Grigore Stamate, pe o plajă istorică din Munți și văile carpatine și pe o mirifică câmpie de la *Nistru pân la Tisa (cum grăise bădița Mihai)*, al cărei contur este marcată de bornele de hotar ale operei sale enciclopedice, hotar pe care în tinerețe l-a apărat cu oștenii săi, iar la maturitate l-a ocrotit cu știința juridică a diplomației, de la Est și Vest, la Nord și Sud. Dincolo de frontieră, la dunga orizontului, lui Grigore Stamate îi apărea, în strălucire de curcubeu, conturul României în roșu, galben și albastru.

¹ Virgil Mateiaș, *Drumețule, oprește-te și vezi...* Ed. Eminescu, București, 1999. Poezia Stejarul a fost scrisă în 12 Septembrie 1954, la Securitatea Brașov, celula 12

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

El continuă, asemenea lui Eminescu, să se întrebe: ce caută corupții și vânduții în politică? Mă doare că scriu – se confesează într-un articol - aceste rânduri în ajunul mării sărbători a Zilei Naționale, în plin post al Crăciunului, când toleranța și empatia ar trebui să ne determine să fim mai ponderați în aprecieri necorespunzătoare sau, pe cât posibil, să le evităm. Dar, mă întreb și-l rog mult pe Autoputernicul să mă înțeleagă și pe mine: toleranță față de cine?! Empatie cu cine!? Cu cei care ne-au pauperizat și ne-au afectat sfințenia trupului românesc și a cugetului bunului român. Niciodată.

Astăzi – în preziua marelui bilanț național, nota Grigore Stamate, în *Cetatea Cavalerilor* /30 noiembrie 2022: *Apostolul ANDREI – Ocrotitorul României*, – „nu pot să mă limitez doar la aspectele de paradă, ci cu deplină sinceritate față de destinul unei țării de vază europeană, care i-a avut în frunte pe marii oameni ai neamului, ca și pe voievozii istoriei Mircea cel Mare, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare și Sfânt, pe Ioan Alexandru Cuza și, ca ei, atâția alții, nu pot să nu mă întreb: Ce s-a întâmplat cu agoniseala noastră, a tuturor? Cum de a ajuns țara aceasta să fie sărăcită și înglodată în datorii? Cine și de ce ne-a aservit altora?! De ce, cu fiecare zi în adaos, ni se fură până și sentimentele!? Ce fac toți aceia care sunt învestiți prin lege, prin Constituție – dacă se mai respectă așa ceva în România – să ne ocrotească și să ne apere?! Până când se va permite deșănțata spoliere!? Că de manipulare și abaterea atenției ne-am săturat și nu mai are niciun efect pentru cetățeanul de rând. Nu ține de foame și, îi asigurăm pe guvernanți ingrați, ca și pe acei parlamentari cu portofoliu pe bază de portofel, că ne afectează doar dorul. Dorul după acea Românie, în care gloria mai conta și – independent de orice formulă politică – ne asigura stabilitate, încredere și siguranță în familie, în societate, în credință, în perspectivă și față de oricine s-ar fi dovedit în contrar interesului nostru”.

Om de mare caracter, analist, scriitor, publicist și expert internațional în șapte comisii mixte interguvernamentale, distins cu numeroase distincții, diplome de excelență și de merit, precum și cu Marele Premiu „**Rădăcini**” al *Cetății Cavalerilor*, camaradul ce pune suflet în ceea ce face, m-a onorat cu a sa constantă colaborare la Revista noastră, printr-o valoroasă contribuție cu articole, studii și cărți cu un bogat, original și inedit cuprins de informație. Ba mai mult, la trecerea peste pragul *înțelepciunii* scria în „*Cavalerul inelului meu*” (2023): „Generația mea – ca și a domnului colonel doctor – va rămâne în arhiva „Cetății Cavalerilor” Neamului prin caracteristici simple, încărcate însă de sentimente mărețe: dragostea nețărmită față de țară și de poporul român, precum și acel înălțător spirit de jertfă, necondiționate de niciun interes, în afara celui național”. Subscriem întru totul domnule general și suntem convinși că *Pașii pe caldarâm* vor lăsa în urma noastră rosturi și aliniamente de întregit.

Cunoscându-i firea considerăm că Grigore Stamate își trage puterea lăuntrică din dreapta credință și din acea plapumă de patriotism tricolor în care este înfășurat. Prin voință, el nu permite mototolirea românului, căci este ca un adevărat un „stăvilar ferm” în contra oricărei tendințe potrivnică intereselor naționale și, pentru a birui, și a trezi din anormală ori stare de repaus, în care unii/alții sau „înșine ne-am rezervat”, el trage semnale de alarmă și oferă cu generozitate și soluții viabile.

În mănunchiul de amintiri ce ne legă de distinsul *Cavaler de Clio*, căruia am avut onoarea a-i înmâna *Sabia păcii și Brevetul Cavalerului*, pot depune mărturie că pasiunea comună, aceea de a dezlega, din caietul istoriei, adevărul și a-l transmite generațiilor viitoare, reprezintă o sacră poruncă. Numitor comun ne este neamul românesc. Și dacă preocupările ne-au fost legate de privirea cu fața spre frontieră este numai pentru că aceasta și înăuntru ei ne sunt interesele de români nativi. Grigore Stamate a completat orizontul de cunoaștere al neamului printr-un accent punctat pe fiecare „bornă” de alcătuire românească, dăltuită în piatră asemenea gorjanului Constantin Brâncuși. Că ne-a furat, sau ne-a vrăjit, setea de a găsi, a afla și a puncta ceea ce cu lăcomie văzuse la Paris, nu știm, dar pentru a ști și a percepe totul, chiar și așa, fără de nicio specializare, a ajuns pe urmele lui Brâncuși, după cum răzbate din mărturisirea proprie. A vrut să știe, să vadă totul despre cel care a „conferit artei sculpturale o altă viziune și un alt rost, iar mie un alt fel de orientare. Astăzi, după o serioasă documentare în temă, aidoma lui Nicolae Titulescu – un titan al diplomației mondiale, cu origini în Gorj, după mama sa din Urdari – afirm, fără de nicio reținere: Constantin Brâncuși, în domeniul său, a fost un adevărat zeu al creației, un întemeietor, nu numai al artei sculpturale moderne, ci și al unei filozofii de viață, de un specific cu totul aparte. Dar, și mai mult, a fost și va rămâne un luceafăr într-o imensă constelație de valori, în care mi-aș fi dorit să fiu un simplu grăunte de pulbere stelară”. Așa se regăsesc și gratulează oltenii între ei.

Biografia vor consemna în cartea de aur despre Cavalerului de Clio că a împlinit o strălucită carieră militară, de la 2 stelute de locotenent, la trei stele de aur de general. În peste o jumătate de veac

AVRAM IANCU - 200!

Nr.7(47/iulie 2024)

cât a servit Patria sub drapelul tricolor sărbătoritul nostru de astăzi a creat o frumoasă operă istorică, ca un nobil blazon pe care apare o inconfundabilă și emblematică semnătură: Grigore Stamate!

Așa îl percepem și noi pe generalul locotenent rtr. Dr. Grigore Stamate: un om deosebit, modest, harnic, cu dragoste de Dumnezeu, neam, țară și familie. Este un model de comportare și de urmat. Calm în apariția publică, sever, dar drept, aprig și cu cu verb apăsător peste neregulile (ilegalitățile) politicianilor de la vârf. Cu sfat calificat și cu vorbă de duh pentru cei care-l chestionează în domeniul său de expertiză. Mereu în frunte pentru a ști, a spune și a împărtăși tinerilor experiența de viață...

La ceas aniversar, astăzi 24 iulie 2024, îi dorim multă sănătate, spor în munca laborioasă și cât o vrea Bunul Dumnezeu:

LA MULȚI ANI!